

POSTANOWIENIE

11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 11 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku E. Ł.

z udziałem H. Ł., M. K., A. Ł., B. Ł., D. O. i Skarbu Państwa - Starosty Łukowskiego
o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej M. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach

z 21 września 2023 r., V Ca 525/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od uczestniczki M. K. na rzecz wnioskodawcy E. Ł.
kwotę 900 (dziewięćset) zł, z ustawowymi odsetkami za
opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
uczestniczce M. K. niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty,
tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

Postanowienie Sądu Rejonowego w Łukowie z 9 maja 2022 r. stwierdzające, że wnioskodawca E. Ł. i uczestniczka H. Ł. nabyli z 1 stycznia 2010 r. do majątku wspólnego małżeńskiego poprzez zasiedzenie własność bliżej opisanej nieruchomości (oznaczonej obecnie jako działka nr (...)), Sąd Okręgowy w

Siedlcach, uwzględniając częściowo apelację uczestniczki M. K., zmienił postanowieniem z 21 września 2023 r. w ten tylko sposób, że datę zasiedzenia ustalił na 1 stycznia 2014 r., w pozostałym zaś zakresie apelację oddalił.

Z zasadniczych ustaleń Sądu wynika m.in., że w południowej części działek nr (...)1 i nr (...)2 położonych w Ż. znajduje się posesja zajmowana przez wnioskodawcę i jego żonę H. Ł. W południowo-wschodniej części posesji zlokalizowany jest budynek mieszkalny, zaś w północno-zachodniej obora. Siedlisko od północy zamyka budynek stodoły. Wschodnia część budynku mieszkalnego i stodoły zlokalizowana jest na działce nr (...)2, zaś ich część zachodnia oraz obora na działce nr (...)1. Na północ od stodoły znajduje się teren porośnięty trawą i las. Przez las przebiega droga usytuowana równoleżnikowo. Na północ od lasu znajdują się grunty orne. Małżonkowie J. Ł. i K. Ł. wybudowali ten dom około 1981 r., a stodołę w 1983 r. Na początku lat 70-tych XX w. J. Ł. wydzielił ze swojego gospodarstwa rolnego część nieruchomości i przekazał ją swojemu synowi S. Ł. w tym działkę nr (...)1. S. Ł. nabył jej własność 4 listopada 1971 r. na podstawie ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. S. Ł. wyprowadził się z tej posesji w 1978 r. Zarówno J. Ł., jak i jego synowie S. Ł. i E. Ł. nie wiedzieli w latach 80-tych, że zachodnia część siedliska aż do drogi leśnej stanowi część działki nr (...)1 i jest własnością S. Ł. Około 1981 r. S. Ł. uzgodnił z ojcem, że nie będzie miał żadnych praw do siedliska. J. Ł. i K. Ł. zawarli z E. Ł. 5 maja 1987 r. umowę przekazania gospodarstwa rolnego, którą przekazali działkę nr (...)2 wraz z posiadaniem całego siedliska. Od tej pory E. Ł. i jego żona władali na wyłączność działką nr (...)1 do drogi leśnej. S. Ł. i E. Ł. zawarli 21 maja 1987 r. umowę dzierżawy, której przedmiotem było gospodarstwo rolne o powierzchni - jak wskazano - 5,43 ha, położone w Ż, lecz mimo to siedlisko znajdujące się na części działki nr (...)1 nie zostało objęte tą umową. S. Ł. 12 stycznia 1989 r. wniósł do Sądu Rejonowego w Łukowie pozew, w którym zażądał eksmisji E. Ł. z gruntu ornego oznaczonego jako działka nr (...)1. Powództwo to także nie dotyczyło siedliskowej części działki. Po jego prawomocnym oddaleniu E. Ł. wydał S. Ł. jedynie grunty orne. Zarówno w przypadku zawarcia umowy dzierżawy, jak i wytoczenia powództwa, strony nadal nie wiedziały, że siedlisko jest w części położone na działce nr (...)1. S. Ł. wezwał E. Ł. do wydania tej części działki pod

koniec pierwszej dekady XXI wieku. S. Ł. zmarł 14 listopada 2016 r., a spadek po nim nabyły żona B. Ł. oraz dzieci A. Ł., M. K. i D. O. po ¼ części. M. K. wniosła 8 czerwca 2018 r. pozew przeciwko E. Ł. o wydanie południowej części działki nr (...)1.

Sąd odwoławczy ocenił, że od daty przekazania gospodarstwa rolnego wnioskodawca wraz z żoną władali działką nr (...)1 do linii drogi jak właściciele, a ich poprzednicy od momentu wybudowania stodoły bez sprzeciwu S. Ł., który nie interesował się już działką objętą wnioskiem. Sąd uznał, że posiadanie było w złej wierze, a termin zasiedzenia wynosił 30 lat. Przy uwzględnieniu okresu posiadania poprzedników termin ten upływał 1 stycznia 2014 r. Według Sądu nie doszło do przerwania jego biegu ani na skutek zawarcia umowy dzierżawy, ani wytoczenia przez S. Ł. powództwa o eksmisję. Sąd zwrócił także uwagę, że powództwo to zostało skierowane wyłącznie przeciwko wnioskodawcy, co wykluczało możliwość przerwania biegu zasiedzenia w stosunku do jego żony.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu odwoławczego uczestniczka M. K. zarzuciła naruszenie art. 172 k.c., art. 339 k.c. w zw. z art. 6 k.c., art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c., art. 336 zd. 1 k.c. i art. 191 k.c., a także art. 233 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. Skarżąca uzasadniła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania jej oczywistą zasadnością. Podniosła, że sądy dokonały całkowicie dowolnych ustaleń dotyczących okresów samoistnego posiadania prowadzącego do stwierdzenia częściowego zasiedzenia nieruchomości stanowiącej działkę nr (...)1. Jej zdaniem nie można przyjąć, że samoistne posiadanie poprzedników wnioskodawcy rozpoczęło się po wzniesieniu budynku stodoły w 1983 r. oraz że umowa dzierżawy nie obejmowała części tej działki. Zarzucała, że z faktu wzniesienia tego budynku nie można wywodzić, że samoistnym posiadaniem objęta była część działki nr (...)1 o powierzchni 0.2590 ha, gdyż do korzystania z niego nie była konieczna aż tak duża powierzchnia. Kwestionowała także pominięcie faktu zawarcia przez braci umowy dzierżawy skutkujące - nawet przy przyjęciu, że ich rodzice posiadali samoistnie część działki - zmianą charakteru posiadania i zignorowanie faktu wytoczenia przez S. Ł. powództwa o wydanie przedmiotu dzierżawy - całej działki nr (...)1.

W odpowiedzi na skargę wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie od skarżącej kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżąca nieskutecznie powołała się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Podmiot wnoszący skargę kasacyjną, powołując się w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinien przedstawić stosowną argumentację prawną zmierzającą do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia wskazanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez przeprowadzania merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.); uzasadnienie wniosku odwołujące się do tej przyczyny powinno koncentrować się na wykazaniu tak rozumianej „oczywistości” zasadności skargi. Uzasadnienie to nie może sprowadzać się do samego przytoczenia podstaw kasacyjnych bądź powtórzenia ich uzasadnienia, choćby nawet w zmodyfikowanej postaci, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby pogłębionej oceny ich zasadności. Przyczyna kasacyjna, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., oceniana z perspektywy publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, zakłada wykazanie, że zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie i

jednoznacznie błędne. Należy mieć przy tym na względzie, że skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia nie służy weryfikacji prawidłowości podstawy faktycznej ani prawnej prawomocnych orzeczeń, a rolą Sądu Najwyższego zasadniczo nie jest usuwanie ewentualnych wad i uchybień kwestionowanych rozstrzygnięć.

Uzasadnienie wniosku skarżącej nawet w minimalnym stopniu nie odpowiada tym wymaganiom, gdyż sprowadza się wyłącznie do przytoczenia zmodyfikowanej treści niektórych zarzutów kasacyjnych i to bez ich powiązania z przepisami, które miały doznać naruszenia. Uczestniczka całkowicie poniechała zaprezentowania argumentów prawnych, które miałyby przekonać, że zarzucone uchybienia mają charakter oczywisty (nawet tego wprost nie twierdziła), a zaskarżone orzeczenie jest przez to ewidentnie błędne. W istocie wywody skarżącej stanowią jedynie polemikę ze stanowiskiem Sądu odwoławczego i zmierzają wyłącznie do poddania pod osąd Sądu Najwyższego trafności zarzutów kasacyjnych (w tym niedopuszczalnych w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. zarzutów dotyczących oceny dowodów i poczynionych ustaleń faktycznych) nie zaś wykazania oczywistości zarzucanych naruszeń prawa.

Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że już wstępna analiza sprawy oraz zarzutów kasacyjnych, które uczestniczka powtórzyła w okrojonej, a po części zmodyfikowanej postaci w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, w żadnym razie nie prowadzi do konkluzji, aby doszło do ewidentnego naruszenia powołanych w podstawach kasacyjnych przepisów prawa, które ostatecznie miałyby prowadzić do wydania przez Sąd Okręgowy oczywiście wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zaznaczyć, że zarzuty te nie mogły okazać się skuteczne już choćby z uwagi na to, iż część z nich zmierzała do niedopuszczalnego podważenia oceny dowodów i poczynionych ustaleń faktycznych, a ponadto skarżąca skoncentrowała się w uzasadnieniu skargi w zasadzie wyłącznie na próbie wykazania ich trafności, zupełnie pomijając kwestie materialnoprawne.

Aby nie pozostawiać jednak tych kwestii zupełnie bez wyjaśnienia, należy stwierdzić, że prawidłowość zaskarżonego przez uczestniczkę rozstrzygnięcia nie

budzi wątpliwości. Zarówno w przypadku umowy dzierżawy, jak i pozwu o eksmisję, za trafną należy uznać ocenę, że chodziło w nich wyłącznie o północną część działki nr (...)1, tj. jedynie o grunty orne, nie zaś o samo siedlisko i przylegający do niego teren. Sąd dokonał w tym zakresie logicznej wykładni tej umowy oraz treści pozwu z uwzględnieniem poczynionych ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. W konsekwencji brak podstaw, aby posiadanie wnioskodawcy i jego żony (uczestniczki) można było, jak chce skarżąca, kwalifikować jako posiadanie zależne. Nie można również uznać, że na skutek wniesienia tego pozwu doszło do przerwania biegu przedawnienia. Sąd odwoławczy trafnie przy tym zauważył, że skoro powództwo o eksmisję zostało skierowane wyłącznie przeciwko wnioskodawcy, to nie mogło doprowadzić do przerwania biegu zasiedzenia w stosunku do jego żony. Należy zauważyć, że gdyby nawet doszło do przerwania biegu zasiedzenia wobec wnioskodawcy, to ostatecznie nie miałyby to znaczenia dla nabycia przez zasiedzenie do majątku wspólnego małżonków części działki objętej wnioskiem. Zgodnie bowiem z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem samoistne posiadanie nieruchomości przez jednego z małżonków może doprowadzić do zasiedzenia tej nieruchomości przez małżonków w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej także wówczas, gdy przerwanie biegu zasiedzenia nastąpiło tylko przeciwko drugiemu małżonkowi (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 listopada 2012 r., I CSK 257/12, nie publ., z 6 kwietnia 2016 r., IV CSK 397/15, OSNC-ZD 2017, nr D, poz.70 i z 15 października 2021 r., III CSKP 137/21, nie publ.).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto stosownie do art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., zaś w zakresie odsetek na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614), a także przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r. poz. 2324). Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe

wnioskodawcy w postępowaniu kasacyjnym ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 5 w zw. z § 5 pkt 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

r.g.